

kramentalne milosti, jer ona usavršuje prirodnu ljubav, učvršćuje nerastavljivost te posvećuje bračne drugove. U to područje spada brak i kao lijek slabosti, tj. ukoliko omogućuje bračnim drugovima da u braku nađu međusobnu pomoć i utjehu. A da li je i sam bračni čin lijek protiv pohote? Ne raste li pohota udovoljavanjem njenih prohtjeva? Radije recimo da zadovoljena pohota liječi, dok bi ona potpuno obuzdana za neke postala izvorom težih padova. I-pak, upravo radi svega ovoga traži se bračna askeza. Dakle, zadovoljenje pohote smiruje bračnog druga i usmjeruje snage u ispravnom pravcu. To se postiže bračnom spolnom čistoćom, bračnom asketizmom. A ta askeza uvodi ravnotežu. Pohota se liječi, sređuje, a život usređuje. — Konačno Kevin O' Shea iznosi uvijek uz koje bi mogla biti od velike pastoralne koristi ne samo kerigmatska nego i antropološka teologija propovijedanja. Prikazuju se teme kršćanskog misterija kako su ih proživljavale pojedine osobe, osobito u temeljnom težnju prema apsolutnoj Ljubavi. Najbolje je da se sve to iznosi dijalogalno, u razgovoru između prisutnih. Tako će svaki pojedinac življe doživljavati kršćanstvo.

J. Kuničić

F. LAMBRUSCHINI, *Verso una nuova morale nella Chiesa?*, Brescia, 1967; dva sveska, prvi: o principima moralnog reda; drugi: o pravednosti u moralci i u kršćanskom životu.

Moralist će uskliknuti: napokon da vidimo koji priručnik moralke u ovo pokoncijsko vrijeme! Odmah će konstatirati da pisac slijedi tradicionalna načela, ali da želi govoriti ljudima današnjice. S tog gledišta djelo se mora pozdraviti i željeti da što prije i ostali svesci ugledaju svjetlo dana.

Međutim, djelo nije pisano za visoke bogoslovne škole, još manje za teološke fakultete. Pisano je za institute, za laike koji se žele formirati za laički apostolat. Dovoljan je i taj motiv da potpuno opravda pisanje takve knjige. U stva-

ri, to su predavanja što ih je pisac održao na jednom od sličnih instituta.

Posve razumljivo da se pisac ne drži stereotipne terminologije. Način iznošenja nauke je jednostavan, jasan, jer dobro zna da slušatelji nemaju potrebne teološke pretpripreme. Vrlo je važno računati s tim faktorom, jer tu i tamo postupa se kao da laici iz bilo kojeg područja mogu pratiti teološka suptilna razmatranja, ocijeniti ih te ih provesti u djelo. Pri tome se podržavaju ne male iluzije u dušama mnogih. Ako se za svaku znanost traži specijalizacija, to se traži i za teologiju. Podaci koje primaju laici redovito su nedovoljni da bi oni mogli korisno slijediti specijalizirana izlaganja profesionalnih teologa.

Djelo će biti od koristi u prvom redu onima koji predavaju na sličnim institutima za laike, zatim laikima, a i svima koji žele teško teološko gradivo razmatrati u jednostavnoj, reklo bi se: pučkoj formi.

J. K.

Dr B. DUDA, *Maria in S. Scriptura*, tiskano u V svesku Marijanskog kongresa održanog u S. Domingu god. 1965.

U BS 3—4 (1966) 563 sl. donijeli smo članak o odnosu Marije kao duhovne majke prema Crkvi Kristovoj, prema svakom vjerniku. Pisac ove studije ispituje sadržaj biblijskog teksta Iv 19, 26—27 koliko se on iznosi u dokumentima rimskih papa. U drugom dijelu studije iznosi kao zaključak smisao i autoritet toga naučnog sadržaja. Smisao teksta nadovezuje na onaj literalni smisao (nazvan »plenior«), tj. onaj koji se ne oslanja na golom izrazu, nego je formuliran i u Predaji i učiteljstvu Crkve te izrađen i prema analogiji s drugim vjerskim istinama. A koji je autoritet uključen u tom tumačenju teksta? Kako će se orijentirati bibliclist? Cuvat će se pretjeranosti bilo maksimalizma bilo minimalizma: niti autoritet jednostavno prihvatiti u njegovoj širini, niti ga pretjerano skućiti. Crkve-

no učiteljstvo iznosi naučavanje vjere; egzegete i teolozi znanstvenom metodom dublje prodiru u sadržaj te naučavaju kako se taj sadržaj nalazi u izvorima Obiave. Pozivom na LUMEN GENTIUM pisac označuje zadatak egzegetima tako da uznastoje da znanstvena egzegeza odgovori vjeri, a vjera da se okoristi »služenjem« egzegetske znanosti.

Može se doista reći da danas sve više osjećamo potrebu ovako ekvilibriranih obradi teoloških pitanja. One čine uslugu i egzegetskoj znanosti i teologiji te postavljaju zdravu odskočnu točku od koje se, po zahtjevu zakona kontinuiteta, mogu harmonički spojiti nova et vetera.

J. K.

Dr ĐURO GRAČANIN, *Temelji govorničtva*, Zagreb 1968, str. 157.

Dr Gračanin je obradio temu o kojoj se tako malo piše. Kao dugogodišnji profesor retorike osjećao je potrebu da svoje misli preda javnosti. Mnogo se govori, ali se malo pazi na pravo govorničtvo. Ova knjiga nas sjeća kako je velika vještina lijepo govoriti. A lijep je onaj govor koji djeluje uvjerljivo. To je glavna crta govorničtva. Zato se ona kao kakva nit provlači kroz cijelu knjigu.

Osim prvog poglavlja, koje daje definiciju govorničtva, o tom raspravljaju još slijedeća poglavlja: V: Svojstva uvjerljiva govora, VI: Pronalaženje uvjerljiva, VII Način uvjeravanja, i VIII: Tehnika uvjeravanja. No sve to neće biti potpuno ako nema osobnog uvjerjenja. Zato među »tajne uspjeha«, poglavlje X, dr Gračanin na prvo mjesto stavlja: Presudna uloga osobnog uvjerjenja i oduševljenja. Tu spada i III poglavlje: o ulozi govornikove ličnosti. Kao šesto svojstvo dolazi »veličina duše i gorljivost«, koje dr Gračanin ovako definira: »Ta veličina duha nije ništa drugo do prirodna duševna snaga, zasnovana na širini i dubini shvaćanja, na sposobnosti poniranja u stvarnost, bilo putem umovanja bilo putem intuicije i doživljavanja u sebi te

stvarnosti« (str. 40). Tako proživljeni govor lagano se pamti, kako ističe pisac u XI poglavlju (»Pamćenje govora«): »Zato pitanje govorničkog pamćenja nije u dnu pitanje memoriranja, nego pitanje usvajanja plana koji odgovara temeljnim koncepcijama i najdubljem uvjerenju govornikovu o danjoj stvari« (str. 124).

I ostala poglavlja sadrže vrijedne misli. Za govornika je potrebna govornička izobrazba: predmetna ili stručna, općekulturna te vlastita govornička (poglavlje II). Zatim, govor treba sastaviti (IX poglavlje), i to prema njegovim bitnim značajkama (IV poglavlje), od kojih je važno spomenuti cilj govora te njegovu upravljenost slušateljstvu. Za cilj govora dr Gračanin kaže: »...tema je poput tijela govora, dok je cilj nešto slična duši: on je naime ono što čitavo tijelo oživljuje« (str. 46), a za upravljenost slušateljstvu: »Za govornika je stoga — uz otkrivanje uvjerljiva i tehnike uvjeravanja — najveće umijeće znati začu u dušu slušača« (str. 49). U posljednjem poglavlju (XII) o držanju govora lijepo je slikama osvijetljena gestikulacija ruku.

Nije moguće izraziti sve misli ove vrijedne knjige. Opaža se da nam govori bogato iskustvo. Proučena je i obilna literatura. Stil je neobično lijep. Čitava nam knjiga izgleda kao uzor-govor o govorničtvu. Bit će od velike koristi svećenicima kod propovijedanja.

S. Doppelhammer

JEAN GALOT, D. I., *Milosti puna, Vrelo života*, Zagreb 1968, str. 196.

Uvodna molitva izražava smisao čitave ove knjige: »O Naša Gospo... Dolazimo te promatrati, primiti tvoju ljubav i prikazati svoju« (str. 8). Galot nam je uspio dočarati sav uzvišeni život Marijin i njezinu ulogu u svemiru. Napisao je 31 razmatranje, koja nas dižu sve većim vrhuncima Marijina života. Oživio nam je male svetopisamske tekstove. A svako razmatranje završava lijepim molitve-